

Факультет романо-германських мов
Кафедра англійської мови та літератури

Лідія Зелінська

ПРАКТИКУМ
із «Зарубіжної літератури»

*Анотації лекцій, плани практичних занять,
наукові матеріали з коментарями,
комплекси завдань для самостійної роботи
для студентів III курсу*

Острог – 2013

*Рекомендовано до друку
навчально-методичною радою
Національного університету «Острозька академія»
(протокол №3 від 24 січня 2013 року)*

Рецензенти:

Г. В. Крайчинська – канд. філол. наук, доцент, завідувач кафедри міжнародної мовної комунікації факультету романо-германських мов НУОА.

М. А. Крупка – канд. філол. наук, доцент кафедри історії української літератури факультету української філології Рівненського державного гуманітарного університету.

3 – 48 **Зелінська Л. В.**

Практикум із «Зарубіжної літератури». Анотації лекцій, плани практичних занять, наукові матеріали з коментарями, комплекси завдань для самостійної роботи для студентів III курсу / Л. В. Зелінська. – Острогоз : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. – 110 с.

© Лідія Зелінська, 2013

ВСТУПНЕ СЛОВО

Посібник призначений для безпосередньої підготовки до практичних занять із курсу «Зарубіжна література», тому передусім хотілося б сказати про найважливіший момент – **процес читання**. Як автор посібника спробую стисло сформулювати етапи цього процесу у вигляді **кроків**.

Отже, **крок перший**: довільне прочитання художнього твору. Як писав Р.Барт, «зминаючи» текст, тобто перегортаючи сторінки з першої на п'яту і з десятої на третю, пропускаючи якісь довгі описи, заглядаючи у кінець книги, щоб уже знати – «чим закінчиться...». Побудьте пересічним читачем, який просто переслідує сюжет.

Другий крок: етап аналітичного прочитання художнього твору. Треба прикласти зусилля, щоб все-таки ступити на цей етап – вийти зі стану пересічного читача, відсторонити власні емоції, викликані «долями персонажів» і розпочати...студіювати, тобто ставати філологом у повному розумінні цього слова. Скористатися для цього «Алгоритмом...», вибраним відповідно роду літератури аналізованого тексту. Для епічного і драматичного творів важливо простежити переміщення персонажів у часопросторі – зробити наочну модель у вигляді карти, на якій довільними символами позначити точки перетину персонажів, їх напрями руху (з пункту А до пункту Б), відкриваючи приховані мотиви; локалізацію і динаміку конфліктів (перехрещення інтересів персонажів), хронотопи (вікно, двері, поріг, коридор, дорога і т. под.) і з'ясувати їх значення. Для ліричного твору важливо зафіксувати багатство настроїв, адже з кожним наступним мікрообразом поет може творити відтінки настрою чи вводити контраст, розхитуючи внутрішній світ ліричного суб'єкта між крайніми проявами емоцій.

Третій крок: опрацювання наукових і критичних джерел. Фундаментом цього етапу будуть два попередні, але від сту-

пеню старанності *другого кроку* залежатиме практичне вміння поглиблювати аналіз. Отже, від стану 1)читача, який отримав естетичне задоволення довільного сприймання тексту; стану 2)студента, який долає емоційну прив'язаність до тексту і робить спроби його «розтину» (аналізу), – перейти до стану 3) наукового дослідника. Що це значить? Ознайомитися із науковими підходами, вивчити ключові терміни і знову повернутися до тексту – на цей раз під кутом зору поставлених запитань чи сформульованих проблем у плані практичного заняття.

І не забудьте відтворити у своїй пам'яті лекції, з якими пов'язана тема практичного заняття. Розуміння загального культурно-історичного контексту, в якому постав твір, дозволить ширше побачити його проблематику і сформулювати актуальність.

У процесі підготовки до практичних занять використовуйте аудіозаписи художніх творів; переглядайте і аналізуйте художні фільми, поставлені за сюжетами літературних творів, порівнюйте концепції режисерів із власним трактуванням чи коментарями науковців.

У посібнику також вміщені комплекси завдань для виконання самостійної роботи. Ідіть тими ж самими *кроками* ...самостійно.

Лектор курсу бажає вам натхнення у навчанні!

VII (ОСІННІЙ) ТРИМЕСТР

I. ЗАГАЛЬНІ НАПРЯМИ ВИВЧЕННЯ МАТЕРІАЛУ

1.1 Анотації лекцій

Тема 1: Філософські основи модернізму: «біль існування» і песимізм А.Шопенгауера. Волонтаризм Ф.Ніцше: етап поширення модернізму в Європі. Культ індивідуалізму, книга «Так казав Заратустра» (1883-1884). «Надлюдина» – модель персонажу модерністського твору. Інтуїтивізм А.Бергсона, поняття інтуїтивної пам'яті.

Тема 2: Поняття модернізму як «іншого мистецтва» (внутрішня свобода, особливе авторське бачення, нові засоби виразності). Стилї модерністської літератури, їх конфронтація. Імпресіонізм (миттєві враження, безсюжетність, гра світлотіні). Символізм (поезія як музика, знаковість, прихований зміст образу). Експресіонізм (вираження негативних емоцій, антимілітаризм).

Тема 3: Модерністська лірика. Творчість Ш.Бодлера, П.Верлена, А.Рембо. Епатаж суспільства і поетичне новаторство. Аналіз збірки «Квіти зла» Ш.Бодлера: композиція, головні мотиви, урбаністичні образів. Специфіка французького символізму в творчості П.Верлена. Мелодика вірша, сув'язь музики і поезії, специфіка перекладу. Творчість А.Рембо (поезії в прозі, синестезія малярства і слова).

XI. ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

1. Стиль А.Чехова-драматурга.
2. Художня структура драми «Ляльковий дім» Г.Ібсена.
3. Проблематика драми А.Стрінберга «Гра снів».
4. Жанр драми-феєрії: «Лісова пісня» Лесі Українки і «За-топлений дзвін» Г.Гауптман.
5. Стиль символізму в творчості М.Метерлінка.
6. Драма Ежена Йонеско «Урок» як алегорія.
7. Екзистенція людини в романі Франца Кафки «Процес».
8. Екзистенціалізм в оповіданнях Жана-Поля Сартра.
9. Давньогрецька легенда в політичному контексті II світової війни (за драмою Жана-Поля Сартра «Мухи»)
10. Соціальний підтекст драми «Носороги» Ежена Йонеско.
11. Проблематика драматургії Ф. Г. Лорки.
12. Фольклорні мотиви поезій Ф. Г. Лорки.
13. Символізм лірики Поля Валері.
14. Проблематика трагіфарсу «Моральність пані Дульської» Г.Запольської.
15. Поезія як музика: естетика Поля Верлена.
16. Експериментування в поезіях Артюра Рембо.
17. Українські переклади поезій Р. М. Рільке.
18. Критика тоталітаризму в прозі Джорджа Оруелла.
19. Проблематика драматургії Юджина О'Ніла.
20. Проблеми адаптації емігранта за романом В. Набокова «Пнін».
21. Специфіка стилю Фрідріха Дюрренматта.
22. Політичні резонанси в романі-гротеску М. Булгакова «Собаче серце».
23. Структура епічної драми Бертольда Брехта.
24. Новаторство лірики Гійома Аполінера.

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	3
VII (ОСІННІЙ) ТРИМЕСТР	
I. ЗАГАЛЬНІ НАПРЯМИ ВИВЧЕННЯ МАТЕРІАЛУ	5
1.1 Анотації лекцій	5
1.2 Навчальні джерела	7
1.3 Алгоритм аналізу епічного твору	9
1.4 Алгоритм аналізу драматичного твору	11
1.5 Алгоритм аналізу ліричного твору	12
II. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	14
2.1 Практичне заняття №1	14
2.2 Практичне заняття №2	15
2.3 Практичне заняття №3	16
2.4 Практичне заняття №4	17
2.5 Практичне заняття №5	18
2.6 Практичне заняття №6	18
2.7 Джерела для реферування	19
III. ДОДАТКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	20
3.1 До практичного заняття №1	20
3.2 До практичного заняття №2	24
3.3 До практичного заняття №3	32
3.4 До практичного заняття №4	39
IV. КОМПЛЕКСИ ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	51
V. СЛОВНИК КЛЮЧОВИХ ТЕРМІНІВ	53
VIII (ЗИМОВИЙ) ТРИМЕСТР	
VI. ЗАГАЛЬНІ НАПРЯМИ ВИВЧЕННЯ МАТЕРІАЛУ	56
6.1 Анотації лекцій	56
6.2 Навчальні джерела	57
VII. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	61
7.1 Практичне заняття №1	61
7.2 Практичне заняття №2	62
7.3 Практичне заняття №3	63
7.4 Практичне заняття №4	63
7.5 Практичне заняття №5	64
7.6 Практичне заняття №6	65
7.7 Джерела для реферування	65

VIII. ДОДАТКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	66
8.1 До практичного заняття №1	66
8.2 До практичного заняття №2	80
8.3 До практичного заняття №3	85
8.4 До практичного заняття №4	92
IX. КОМПЛЕКСИ ЗАВДАНЬ	
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	99
X. СЛОВНИК КЛЮЧОВИХ ТЕРМІНІВ	103
XI. ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ	106

Навчальне видання

Зелінська Л. В.

**ПРАКТИКУМ
ІЗ «ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ»**

*Анотації лекцій, плани практичних занять,
наукові матеріали з коментарями,
комплекси завдань для самостійної роботи
для студентів III курсу*

Головний редактор *Ігор Пасічник*

Технічний редактор *Роман Свинарчук*

Комп'ютерна верстка *Наталії Крушинської*

Художнє оформлення обкладинки *Катерини Олексійчук*

Папір офсетний. Друк цифровий.

Гарнітура «TimesNewRoman»

Тираж 100 прим.

Видавництво Національного університету «Острозька академія»

Україна, 35800, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2.

Свідоцтво про державну реєстрацію

РВ № 1 від 8 серпня 2000 року.